

Selvitys Hyvän hallinnon ja yhdenvertaisuuden toimielintä koskevasta sääntömuutoksesta

Nykyisissä säännöissä Hyvän hallinnon ja yhdenvertaisuuden toimielimelle ei ole määritetty varajäseniä. Jos joku toimielimen kolmesta jäsenestä eroaa tai tulee pysyvästi estyneeksi kesken toimikauden, säännöissä ei ole määrystä hänen korvaamisestaan. Koska toimielimen jäsenet valitsee kevätiittokokous, liittojohtokunta ei lähtökohtaisesti voi itse täydentää liittokokouksen tekemää henkilövalintaa.

Tämän vuoksi sääntöihin olisi perusteltua lisätä kaksi varajäsentä. Varajäsenet voitaisiin valita ensimmäiseksi ja toiseksi varajäseneksi. Varsinaisen jäsenen erotessa tai tullessa pysyvästi estyneeksi hänen tilalleen nousisi jäljellä olevaksi toimikaudeksi ensimmäinen käytettävissä oleva varajäsen.

Nykyisissä säännöissä toiminnantarkastajalla on kaksi roolia: hän toimii varsinaisena toiminnantarkastajana ja on samalla Hyvän hallinnon ja yhdenvertaisuuden toimielimen pakollinen jäsen.

Toiminnantarkastajan tehtävänä on tarkastaa yhdistyksen taloutta ja hallintoa sekä antaa tarkastuksesta kirjallinen toiminnantarkastuskertomus. Hänen on oltava tarkastusta suorittaessaan riippumaton. Hyvän hallinnon ja yhdenvertaisuuden toimielimellä puolestaan on jatkuva liiton toiminnan seuranta- ja valvontatehtävä.

Mikäli toiminnantarkastaja ei kuuluisi Hyvän hallinnon ja yhdenvertaisuuden toimielimeen, roolit olisivat nykyistä selkeämmät eikä syntyisi epäselvyyttä siitä, toimiiko toiminnantarkastaja osana liiton sisäistä toimielintä vai siitä riippumattomana tarkastajana.

Toiminnantarkastaja ja hänen varahenkilönsä valittaisiin jatkossakin kevätiittokokouksessa, mutta he eivät kuuluisi asemansa perusteella Hyvän hallinnon ja yhdenvertaisuuden toimielimeen. Näin toiminnantarkastus sekä toimielimen suorittama hyvän hallinnon, yhdenvertaisuuden ja läpinäkyvyyden jatkuva seuranta muodostaisivat toisistaan selkeästi erilliset tehtävät.

Sääntömuutoksen yhteydessä on myös perusteltua arvioida, tulisiko Hyvän hallinnon ja yhdenvertaisuuden toimielimen olla kokonaisuudessaan liittojohtokunnasta riippumaton vai säilytetäänkö nykyinen mahdollisuus siihen, että yksi toimielimen jäsenistä voi olla liittojohtokunnan jäsen.

Mikäli toimielimen keskeisenä tehtävänä säilyy johtokunnan toiminnan, päätöksenteon avoimuuden ja hyvän hallinnon toteutumisen seuraaminen, johtokunnasta riippumaton

kokoonpano selkeyttäisi eri toimielinten rooleja ja vahvistaisi toimielimen riippumatonta asemaa.

Johtokunnan jäsenen kuulumiseen toimielimeen liittyy mahdollinen kaksoisrooli: hän osallistuisi sellaisen toiminnan seuraamiseen, josta hän on johtokunnan jäsenenä itse osaltaan vastuussa. Lisäksi toimielimen tehtävä jäsenseurojen ja johtokunnan välisenä yhteydenottokanavana voi edellyttää sellaisten asioiden käsittelemistä, jotka koskevat nimenomaan johtokunnan toimintaa.

Sääntömuutoksessa olisi siten ratkaistavana kolme erillistä kysymystä: varajäsenten lisääminen toimielimeen, toiminnantarkastajan asema toimielimessä sekä liittojohtokunnan jäsenen mahdollisuus toimia toimielimen jäsenenä.

Termeistä vielä: varajäsen-termi olisi perusteltua korvata täydennysjäsenellä. Varajäsen voidaan käsitteenä ymmärtää henkilöksi, joka toimii varsinaisen jäsenen sijaisena esimerkiksi tämän ollessa tilapäisesti estynyt osallistumasta toimielimen kokoukseen. Tässä tapauksessa tarkoitus ei kuitenkaan ole tällainen. Täydennysjäsen ei osallistu toimielimen toimintaan varsinaisen jäsenen tilapäisen poissaolon vuoksi, vaan hän nousee varsinaiseksi jäseneksi, jos varsinainen jäsen eroaa tehtävästään tai tulee pysyvästi estyneeksi hoitamasta sitä. Tällöin täydennysjäsen toimii varsinaisena jäsenenä jäljellä olevan toimikauden ajan. Lisäksi täydennysjäsentä voitaisiin käyttää tilapäisesti yksittäisen asian käsittelyssä silloin, kun varsinainen jäsen on kyseisessä asiassa esteellinen. Täydennysjäsenten asema, sijaantulojärjestys sekä toiminta esteellisyystilanteista tulisi määritellä tarkemmin toimielintä koskevassa 25 §:ssä.

Mikäli muutoksia ei haluta toiminnantarkastajan eikä liittojohtokunnan jäsenen asemaan, niin sääntömuutos voisi olla seuraava:

Nykyinen sääntö

13 § Liiton kevätkokouksessa

9) valitaan kolme (3) henkilöä Hyvän hallinnon ja yhdenvertaisuuden toimielimeen, joista yksi on toiminnantarkastaja ja joista yksi voi olla johtokunnan jäsen, seuraamaan ja tarkastamaan liiton hallintoa

Muutettu sääntö

13 § Liiton kevätkokouksessa

9) valitaan kaksi (2) muuta varsinaista jäsentä sekä kaksi (2) täydennysjäsentä Hyvän hallinnon ja yhdenvertaisuuden toimielimeen. Toiminnantarkastaja toimii toimielimen kolmantena varsinaisena jäsenenä. Yksi valituista varsinaisista jäsenistä voi olla liittojohtokunnan jäsen. Täydennysjäsenet valitaan ensimmäiseksi ja toiseksi täydennysjäseneksi. Mikäli joku toimielimen varsinaisista jäsenistä on liittojohtokunnan jäsen, täydennysjäseneksi ei voida valita liittojohtokunnan jäsentä.